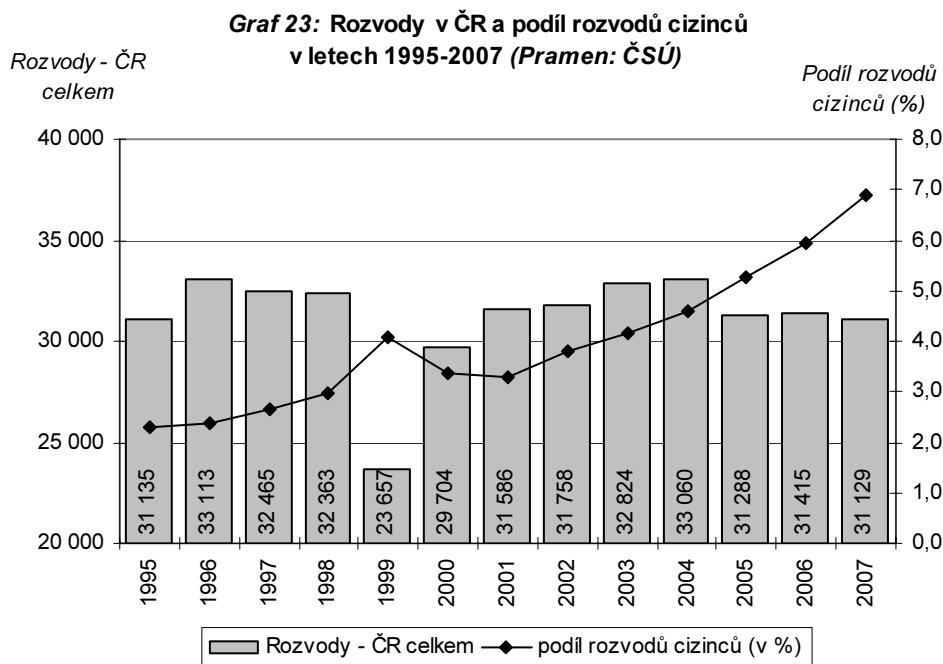

3. Rozvody cizinců

Během let 1995 až 2007 uzavřelo v ČR sňatek téměř 700 tisíc dvojic, mírně přes 400 tisíc dvojic se naopak rozvedlo. Na jeden rok tak připadalo minimálně (zpravidla) 50 tisíc sňatků a okolo 30 tisíc rozvodů. Značný propad počtu rozvodů v ČR byl zaznamenán v roce 1999¹, kdy bylo rozvedeno o 8,7 tisíc dvojic méně než v roce předcházejícím, v ostatních letech lze již mluvit o relativně stabilním vývoji.

V období do roku 2000 byl podíl rozvodů cizinců nejvyšší z pochopitelných důvodů právě v roce 1999, kdy radikálně poklesl celkový počet rozvodů v ČR. Od roku 2001 pak lze sledovat postupný nárůst podílu rozvodů cizinců až na 6,9 % všech rozvodů v ČR v roce 2007.

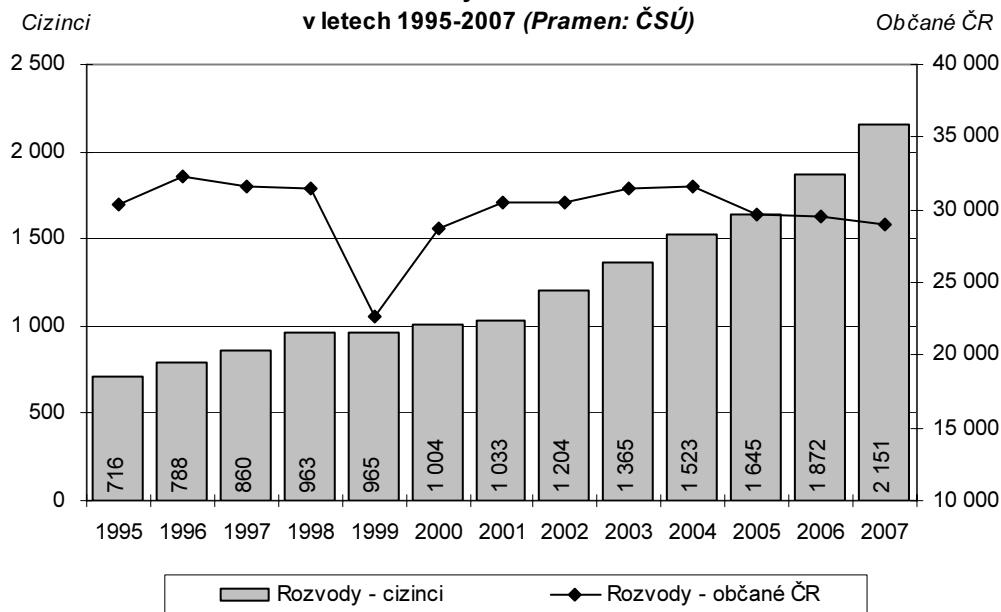
U počtu rozvodů cizinců je každoročně již od počátku sledovaného období, totiž roku 1995 patrný postupný vzestup, a to na 2 151 rozvodů cizinců v roce 2007. Naopak počty rozvodů občanů ČR po kolísavém vývoji v průběhu období v posledních čtyřech letech postupně, i když jen mírně klesají z 31,5 tisíc v roce 2004 na necelých 30 tisíc v roce 2007.

Skladba státních občanství smíšených sňatků do značné míry ovlivňuje strukturu státních občanství rozvádějících se partnerů.

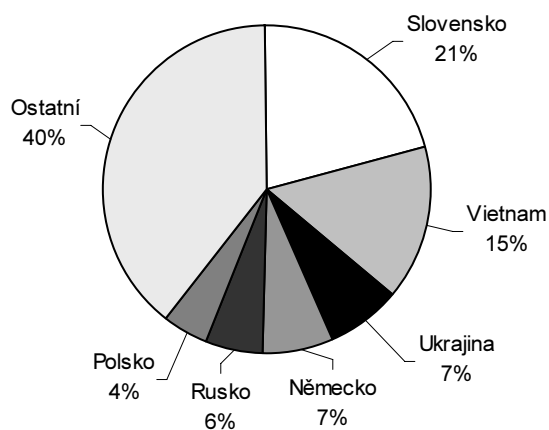
Ženy s českým občanstvím sezené s cizincem se ponejvíce rozváděly s občany Slovenska, Vietnamu, Ukrajiny, Německa či Ruska. Vzhledem ke skutečnosti, že občanství západních zemí nejsou u žen ČR zastoupena tak četně jako v případě sňatků, lze u mužů s českým občanstvím, resp. jejich partnerek, s nimiž se rozvádějí, vysledovat obdobná státní občanství jako v případě rozvádějících se žen, totiž Ukrajinu, Slovensko, Rusko, Polsko či Vietnam.

¹ Pokles počtu rozvodů v roce 1999 je přičítán změně legislativních podmínek v podobě novely zákona o rodině č. 91/1998 Sb., která nabyla účinnosti k 1. srpnu 1998. Lze předpokládat, že změny nejvíce zasáhly manželství krátce po sňatku a rozpadající se rodiny s dětmi. Např. dle nové úpravy soud nezjišťuje příčiny rozvratu a manželství rozvede, pokud jsou předloženy potřebné náležitosti za předpokladu, že manželství trvalo alespoň jeden rok a manželé spolu nejméně šest měsíců nežijí - podmínkou je, že k návrhu na rozvod se partner připojí (viz §24a). Novela přinesla i zvýraznění snahy po zohlednění zájmů dětí. Např. mají-li manželé nezletilé děti, nemůže být manželství rozvedeno, bylo-li by to v rozporu se zájmem těchto dětí (§24, odst. 2) či manželství nelze rozvést, dokud nenabude právní moci rozhodnutí o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu (§25 cit. zákona).

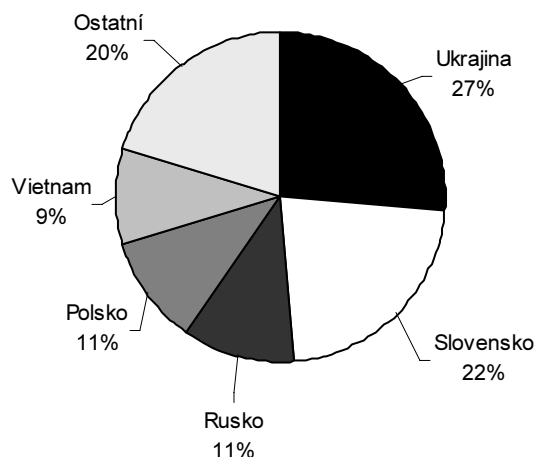
**Graf 24: Rozvody - občanů ČR a cizinců
v letech 1995-2007 (Pramen: ČSÚ)**

**Graf 25: Rozvody muž-cizinec - žena ČR
1995-2007 (Pramen: ČSÚ)**

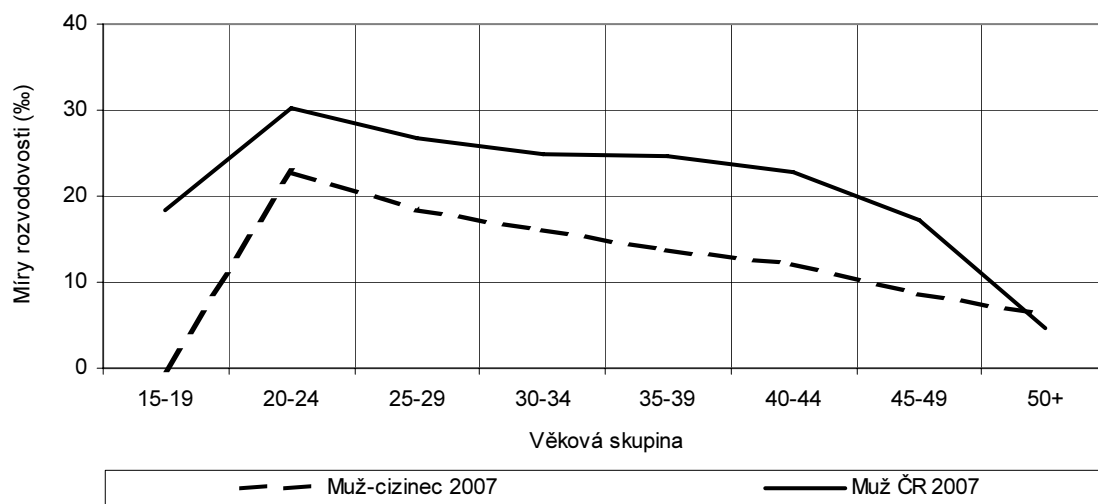
**Graf 26: Rozvody žena-cizinec - muž ČR
1995-2007 (Pramen: ČSÚ)**

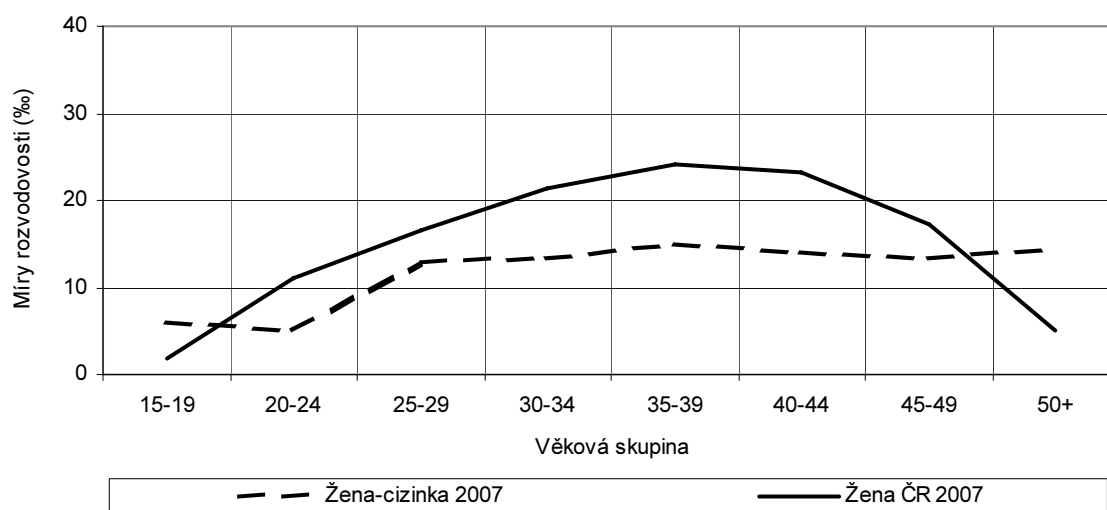
Roční počty rozvodů dvou cizinců jsou stejně jako počty sňatků dvou cizinců velmi nízké, nejvyšší hodnota byla zaznamenána v roce 2007, kdy bylo rozvedeno 113 dvojic cizinců. Za celé období let 1995 až 2007 pak bylo rozvedeno 673 dvojic cizinců, přičemž třetinu z nich (229 dvojic) představovali občané Slovenska, následovaly dvojice se státním občanstvím Vietnamu a Ukrajiny (65 a 64 dvojic).

Míra rozvodovosti manželství cizinců, ať již mužů či žen je opět, tj. stejně jako míra sňatečnosti, nižší než míra rozvodovosti manželství občanů ČR (počty rozvedených jsou vztaženy k počtu ženatých, resp. v daných v téže věkové skupině). Nejvyšší intenzita rozvodovosti manželství je patrná ve věkové skupině 20-24 let, kdy počty ženatých mužů ještě nejsou natolik vysoké, a to jak u mužů cizinců, tak občanů ČR. V dalších věkových skupinách mužů již intenzita rozvodovosti manželství postupně mírně klesala.

Graf 27: Míry rozvodovosti manželství podle věku muže (Pramen: ČSÚ)

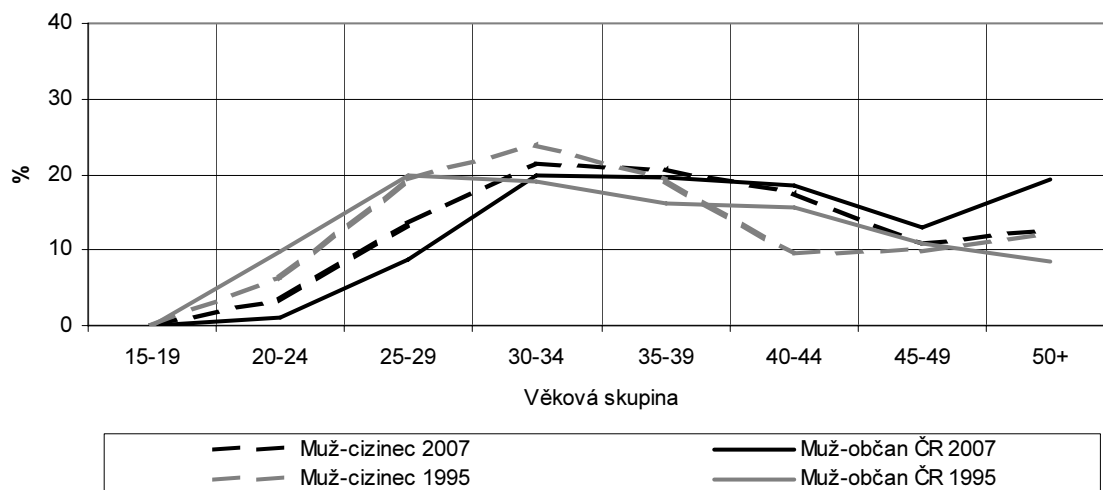

Graf 28: Míry rozvodovosti manželství podle věku ženy (Pramen: ČSÚ)

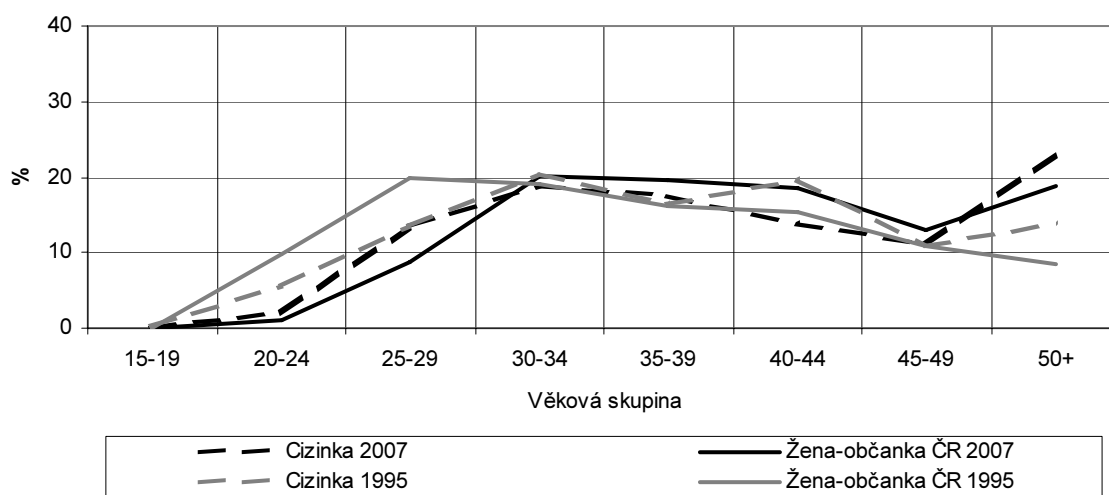

Míra rozvodovosti manželství u žen (cizinek i občanek ČR) oproti mužům postrádá vrchol ve věkové skupině 20-24 let. Křivka míry rozvodovosti manželství v případě žen ČR zaznamenává mírný vrchol ve věkovém rozmezí 35-39 let s přesahem do další pětileté skupiny. U cizinek bylo zřejmě výrazně rovnoměrnější rozložení.

Graf 29: Rozložení rozvodů podle věku muže (Pramen: ČSÚ)

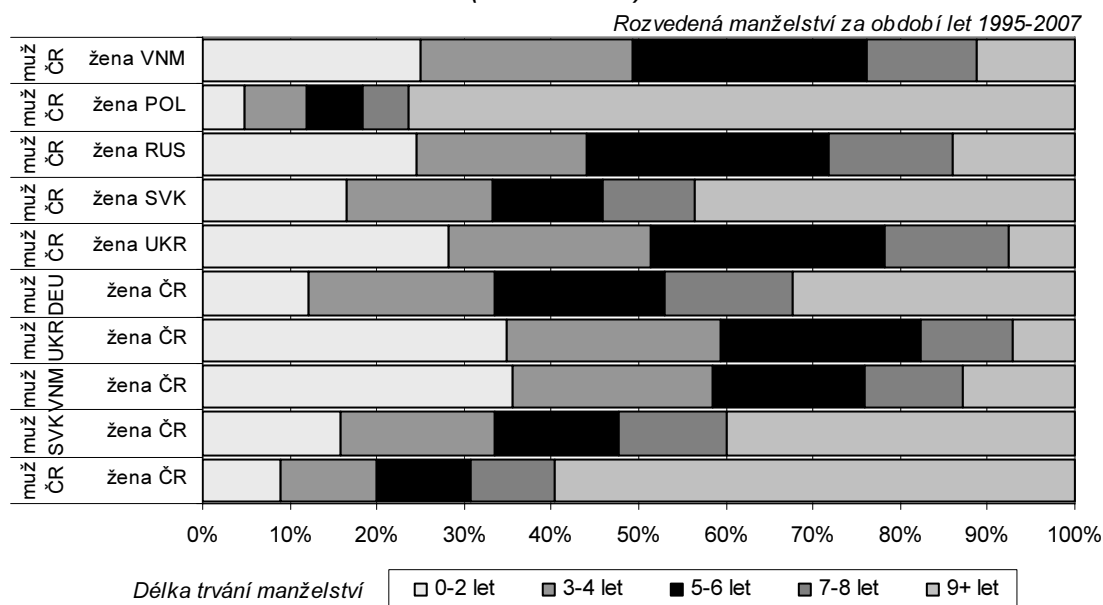

Graf 30: Rozložení rozvodů podle věku ženy (Pramen: ČSÚ)

Rovněž u rozvádějících se žen byl patrný nárůst podílů po 24. roku věku. U žen-občanek ČR je zřejmý posun do vyšších věkových skupin sahající až do věkového rozmezí 40-44 let. U cizinek bylo po dvou mírných vrcholech (30-34 a 40-44 let) v roce 1995, v roce 2007 již zaznamenáno rozložení s absencí jasného vrcholu.

Graf 31: Délka trvání manželství v době rozvodu podle státního občanství (Pramen: ČSÚ)

Výše uvedený graf 31 ukazuje procentuální rozložení délky trvání manželství v okamžiku rozvodu s ohledem na státní občanství obou manželů. Vybrána byla rozvedená manželství podle nejčtetnějších kombinací státních občanství smíšených dvojic, jakož i jedna dvojice nesmíšená, manželství dvou občanů ČR.

Výsledných deset variant je možno rozložit do následujících třech skupin. V první skupině nejvyšší podíl zaujímala manželství, která se rozpadla po více jak 9 letech soužití. Po 9 letech se rozpadlo 60 % rozvedených manželství občanů ČR, přibližně 40 % manželství občana ČR, jehož partnerem či partnerkou byl(a) občan(ka) Slovenska a dokonce tři čtvrtiny rozvedených manželství s mužem ČR a ženou s polským státním občanstvím. Na okraj této skupiny je možno zařadit smíšené

manželství muže s německým občanstvím a ženy ČR, kdy se po devíti letech soužití rozvedla přibližně třetina rozvedených v této kombinaci.

Druhou skupinu představují rozvedená manželství žen ČR s mužem se státním občanstvím Vietnamu, příp. Ukrajiny, která se rozváděla zejména v prvních letech po uzavření manželství; do dvou let od okamžiku vstupu do manželství se rozvedla vždy více jak třetina všech rozvedených manželství, do čtyř let (včetně) pak 60 % všech rozvedených manželství těchto osob.

Poslední skupinu tvoří rozpadlá manželství muže ČR s ženami s ukrajinským, ruským či vietnamským občanstvím. Zde je patrné rovnoměrnější rozložení, blízké podíly zaujímají manželství rozvedená do 2 let od vzniku, mezi 3-4 lety a 5-6 lety od vzniku manželství. Manželství rozpadlá po 9 a více letech představovala již podíly výrazně nižší.

(Byly použity údaje za rozvedená manželství v období let 1995-2007.)

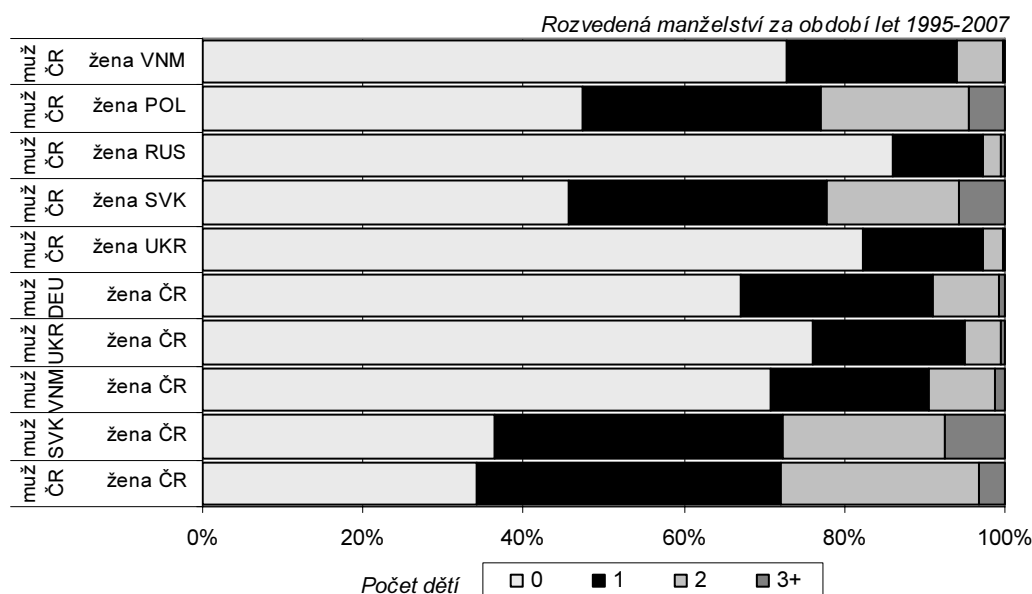
Následující graf 32 zobrazuje, že značná část rozvedených manželství (opět údaje za období let 1995-2007) byla bezdětná.

Procentuální rozložení počtu nezletilých dětí v rozvedených manželství pochopitelně do značné míry souvisí s délkou trvání manželství. Pro rozvedené páry výše vymezené první skupiny, tedy v kombinaci státních občanství ČR, Slovenska a Polska je typický nižší podíl bezdětných než v ostatních kombinacích a vyšší podíly jednoho či dvou nezletilých dětí. Pokud se jednalo o manželství se ženou ČR (a tedy mužem ČR či občanem Slovenska), bezdětných bylo mírně přes třetinu všech těchto rozvedených manželství, mírně přes 35 % těchto rozvedených manželství mělo jedno a 20 % (muž-občan Slovenska), či 25 % (muž ČR) mělo dvě nezletilé děti.

Pokud se jednalo o rozvedená manželství ženy ČR a muže s vietnamským či ukrajinským občanstvím (druhá skupina), podíl bezdětných již přesáhl 70 % všech rozvedených manželství těchto kombinací, podíl rozvedených dvojic s jedním dítětem pak dosáhl přibližně 20 % všech rozvedených manželství žen ČR a jejich vietnamských či ukrajinských manželů. Jak již bylo řečeno, třetina těchto rozvedených manželství (druhé skupiny) se rozvedla do dvou let od svého vzniku, 60 % pak do čtyř let od vzniku.

Ve třetí skupině rozvedených manželství, tj. manželství mužů ČR s ženami s ukrajinským, ruským či vietnamským občanstvím, bylo u délky trvání manželství zjištěno rovnoměrnější rozložení; manželství, která se rozpadla po 9 a více letech představovala již podíly nízké. Bezdětná manželství zde tvořila více jak 70 % (u žen s občanstvím Vietnamu) a dokonce více jak 80 % v obou dalších případech.

Graf 32: Počet nezletilých dětí v rozvedených manželstvích (Pramen: ČSÚ)

Shrnutí:

- Od roku 2001 podíl rozvodů cizinců na všech rozvodech v ČR postupně narůstal, a to na hodnotu 6,9 % v roce 2007. V tomto roce bylo zjištěno 2 151 rozvodů cizinců.

- Skladba státních občanství smíšených rozvodů je do značné míry odrazem struktury státních občanství partnerů při sňatku. Občanství západních zemí nejsou však u žen-občanek ČR zastoupena tak četně jako u sňatků, u rozvedených mužů i žen - občanů ČR tedy dominovalo Slovensko a Ukrajina, u žen mezi nejčetnější náleželo rovněž vietnamské občanství.

- Míra rozvodovosti manželství cizinců (mužů i žen) byla stejně jako míra sňatečnosti cizinců nižší než míra rozvodovosti (či sňatečnosti) obyvatelstva ČR. U mužů byla nejvyšší intenzita rozvodovosti manželství patrná ve věku 20-24 let, kdy počty ženatých mužů ještě nejsou natolik vysoké, a to u mužů cizinců i mužů ČR. U žen bylo zjištěno rovnoměrnější rozložení, u cizinek pak bez přítomnosti jakéhokoli vrcholu (rok 2007).

- Procentuální rozložení rozvodů podle věku muže bylo u cizinců i občanů ČR velmi podobné s nejvyššími hodnotami v rozmezí let 30-44. Podobnost byla patrná i v případě žen, a to opět s maximy ve stejném rozmezí jako u mužů, pouze u žen-cizinek byla věková skupina 40-44 let zastoupena již méně často.

- Zaznamenaná délka trvání manželství rozdělila sledovaná státní občanství do následujících třech skupin:

1. manželství, která se rozpadala nejčastěji po více jak 9 letech soužití - do této skupiny patřila rozvedená manželství občanů ČR, občana ČR s partnerem se slovenským občanstvím a muže-občana ČR se ženou s polským státním občanstvím.

2. manželství občanek ČR s mužem se státním občanstvím Vietnamu, příp. Ukrajiny, která se rozváděla zejména v prvních letech po uzavření manželství.

3. manželství muže-občana ČR s ženami s občanstvím ukrajinským, ruským či vietnamským, u nichž se po 9 a více letech rozpadalo minimum manželství, žádná z vymezených skupin délky trvání manželství však výrazně nedominovala.

- Procentuální rozložení počtu nezletilých dětí v rozvedených manželstvích do značné míry souvisí s délkou trvání manželství. Pro rozvedené páry výše vymezené první skupiny (kombinace ČR, Slovensko, Polsko) byl typický nižší podíl bezdětných manželství. U rozvedených manželství druhé skupiny (žena ČR, muž Vietnam, příp. Ukrajina) podíl bezdětných již v obou případech přesahoval 70 % rozvedených manželství těchto kombinací. Třetí, méně vyhraněná skupina (muž ČR, žena Ukrajina, Rusko či Vietnam), zaznamenala rovněž podíl bezdětných přesahující 70 % všech rozvedených manželství této kombinace.